

Tijdingen van het

Sint-Nicolaasgenootschap

Driemaandelijks tijdschrift van het SNG-Vlaanderen vzw en het SNG-Nederland jg. 30 nr. 4 (okt. - dec. 2019) P802140

(FotoTommy Vaerewijck)

Colofon

Prijs / Jaarabonnement - Vlaanderen

Jongere t.e.m. 25 jaar € 10 /
Buitenland € 15
Gewoon lid € 15 / Buitenland € 20
Per gezin € 25 / Buitenland € 30
Steunend Lid € 30

Betalingen Vlaanderen

Rekening: BE89 9794 3495 6085
Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen

Prijs / Jaarabonnement - Nederland

Per nummer € 6,50
Met machtiging € 25,00
Zonder machtiging € 27,50

Betalingen Nederland

Rekening: NL60 INGB 0009 3989 19
t.n.v. penningmeester SNG-Nederland
o.v.v. lidmaatschap en naam

Secretariaat SNG-Vlaanderen vzw

Raf Rumes
Tel. en fax +32 (0) 3 776 55 62
Secretariaat@sngvlaanderen.org
www.sngvlaanderen.org

Secretariaat SNG-Nederland

André Scheltes
Tel. +31 (0) 6 19870770
Secretaris@sngnederland.nl
www.sngnederland.nl

Redactiesecretariaat SNG-Vlaanderen vzw

Jos Daems
Tel. +32 (0) 496 04 38 35
jos.daems@sngvlaanderen.org

Redactiesecretariaat SNG-Nederland

André Scheltes
Tel. +31 (0) 6 19870770
Secretaris@sngnederland.nl

V.U. Vlaanderen - Geert Vandenhende

St.-Gillisbaan 83 B-9100 Sint-Niklaas
geert.vandenhende@sngvlaanderen.org

V.U. Nederland - Jan van Wijk

janvanwijk@sngnederland.nl

Iedere auteur is verantwoordelijk voor
zijn of haar bijdrage.

Afgiftekantoor

Sint-Niklaas 1

Inhoud

Genootschapsdag vol variatie	blz. 3
De legende van de drie studenten zonder pekelvat	blz. 7
Brief aan Sinterklaas (begin 20 ^e eeuw)	blz. 11
De verborgen parel van Sinterklaas	blz. 13
Het documentatiebestand digitaal ontsloten	blz. 14
In gesprek met ... Klaas en Marianne Rigterink	blz. 16
Ontmoetingen met de Sint: Lech (Lechtal-Tirol)	blz. 18
Monastero di Novalesa (Italië)	blz. 20
De staf	blz. 22
De mijter	blz. 23
St Nicholas at Canterbury Cathedral	blz. 24

merken, mensen, mobiliteit

SINT-NIKLAAS, LOKEREN, DENDERMONDE

Europark-Zuid 1-2, 9100 Sint-Niklaas
Telefoon: 03 760 17 27
www.garage-mertens.be
www.facebook.com/mertensvolkswagen

**DE WASE
BOEKHANDEL**

Grote Markt 34
9100 Sint-Niklaas
Tel. 03 776 01 68
Fax 03 766 18 48
E-mail:
de.wase.boekhandel@skynet.be
www.dewaseboekhandel.be

**O
P
T
I
E
K**

33

Hofstraat 61 - 9100 Sint-Niklaas
Tel. 03 776 50 10

Openingsuren: Ma 14u00 tot 18u30
Di-Vr 9u00 tot 18u30
Za 9u30 tot 16u00

W.De Witte - De Cauwer

Oostjachtpark 16
9100 Sint-Niklaas

Tel: +32 3 766 01 00
Fax: +32 3 766 38 04

Genootschapsdag vol variatie

Het is zaterdag 28 september 2019. Deze dag staat in het teken van een bijzondere activiteit, namelijk **"Sint, mijn hobby!"** als thema van de genootschapsdag. Ruim 50 bezoekers zijn bijeen in Montfoort om te gaan genieten van bijzondere ontmoetingen, want wie heeft wat voor Sinthobby?

De amuse van de dag is de Sint van Montfoort, Leendert Scheel. Hij is de eerste in een lange rij vertellers. Hij verhaalt over zijn belevenissen in Montfoort en ook over een bliksembezoek aan Monaco. De Sint verblijft daar in hoge kringen. Vervolgens heet Jan van Wijk, voorzitter van het Sint-Nicolaasgenootschap Nederland, een ieder van harte welkom. Hij benadrukt de vrijheid in de uitvoering van de Sinterklaasactiviteiten. Immers, deze vrijheid staat onder druk en veranderingen van de metgezel van de Sint worden op meer plaatsen opgelegd.

De volgende gast is Mattijs Franken van de Stichting Bergse Pepernoten Brigade. Hij vertelt over de geschiedenis van zijn organisatie, welke in 2002 is gestart. Jaarlijks staan er vele bezoeken op het programma en dan niet alleen aan gezinnen, maar ook aan bedrijven en verenigingen. Tel daar bij op enkele deelnamen aan stoeten en de Sintperiode zit overvol aan activiteiten. Ook verhaalt Mattijs over zijn jeugdervaringen met het Sinterklaasfeest. Verder houdt hij heel nauwgezet bij waar landelijke intochten zijn gehouden en wie daarbij betrokken zijn in hoofd- en bijrollen. Hij zegt in 2001 lid van het genootschap te zijn geworden, omdat hij er een cursus heeft gevolgd. Prima presentatie, Mattijs!

Daarna heeft Roeland van der Kleij het woord. Roeland spreekt over zijn jeugdijaren met Sint en Piet en de sfeer vol geheimzinnigheid. Hij volgt de ontwikkelingen van het Sinterklaasfeest in de huidige roerige herfsttijden op de voet. Roeland heeft bijzonder veel belangstelling voor de landelijke Sinterklaasintochten. Hij is van beroep kunstenaar en wil een altaarstuk maken. Hij zet zijn plan uiteen met daarbij aandacht voor stoomboot, huisbezoeken, schoorsteen en dak, paard in de lucht en Zwarte Piet uit de hel. Ook denkt hij aan een brievenbus voor post van kinderen aan de Goedheiligman. Deze kan onder het altaar komen. Komt dit altaarstuk ooit in de Sint-Nicolaaskerk van Heythuysen? Een geweldig initiatief, Roeland.

Peter van Trigt heeft een bijzondere opdracht voor iedereen. Hij komt met 15 vragen over Sint-Nicolaas en Zwarte Piet. De kennis van de aanwezigen wordt getoetst. Peter laat foto's zien, geeft er wat toelichting bij en dan komt er voor menig een moeilijke vraag te beantwoorden. Veel goede antwoorden geven is een te hoog gegrepen opdracht. Het lijkt op een examen van de Sinthogeschool. Echter, Peter presenteert zijn opdrachten op een plezierige wijze en heeft zichtbaar pret als de kandidaten turen en turen en vervolgens wat noteren. Maar is het juist? Peter, wat weet jij veel.

Ook op deze genootschapsdag is er een boekpresentatie. Jeanette van Muijden, de organisator van de dag, leest enkele alinea's voor uit het boek met de titel "Verraad met Sinterklaas". Het werk is van de auteur Bies van Ede. Deze historische roman gaat over de Sint in oorlogstijd. Ook wordt verteld hoe snoepgoed door een bakker wordt vervaardigd in de hongerwinter van 1944. De kern van de roman is een onmogelijke vriendschap. Jeanette is een geboren vertelster.

Tijdens de pauze is een ieder in de gelegenheid broodjes, soep en drank te bestellen. Ook zijn er workshops, zoals een wandeling door het centrum door Montfoort en het bereiden van een speciale drank. Ook is er de vertrouwde markt waar hobbyisten laten zien wat hen zo trekt. Er zijn stands met onder meer Sinterklaaspapier en zelfgemaakte Sint en Zwarte Pietjes.

Na de onderbreking van de presentaties is het woord aan Marcel Janssens uit Luik. Bestuurslid Marcus Vankan stelt vragen aan Marcel en de Luikenaar vertelt over zijn hobby: Sint-Nicolaas zijn. Ook doet Marcel een boekje open over zijn bezoeken aan Bari. Marcel komt daar meermaals per jaar. Ook heeft hij al een keer de afstand van Luik naar Bari te voet afgelegd. Met onder andere Marcus Vankan heeft hij een Sint-Nicolaas-expositie in het kasteel te Bari ingericht. Wat heb jij veel passie voor het Sinterklaasfeest, Marcel!

Historicus Wim Cappers heeft een boeiend betoog over een Goudse dominee, die in de 17e eeuw tegen Sint-Nicolaas ten strijde trekt. Deze dominee het Jacobus Sceperus en is een rechtlijnige ruziemaker. Dit speelt zich af in de periode van de Reformatie.

Vooraf gaat het over een aanklacht tegen de Roomse katholieken, want Sint-Nicolaas deugt volgens dominee Sceperus niet. Spannend betoog, Wim!

Wim Cappers

Klaas Rigterink

Klaas Rigterink heeft een grote passie voor Sint-Nicolaas en hij verhaalt over de legende van de drie knapen in het pekelvat. Hij benoemt de oorsprong van deze legende met drie priesterstudenten en latere versies worden deze jongemannen vervangen door kinderen. Klaas vertelt over een mirakelspel uit de 11e eeuw en belicht facetten van verschillende manuscripten over deze legende. Ook laat hij het lied *Christi Pietas* horen, dat op 6 december ten gehore wordt gebracht. Prima onderzoekwerk, Klaas!

Vervolgens wordt de uitslag van de quiz bekendgemaakt. De eerste plaats wordt gedeeld door Marcus Vankan en Klaas Rigterink en Nelleke de Waard is een goede derde. Meteen hierna is er een korte pauze en daarna is het woord aan Tineke Kornegoor. Zij vertelt over het museum dat zij en haar man Arie hebben opgezet in Neede. Het museum heeft de toepasselijke naam “Oh kom er eens kijken”. Tineke vertelt ook over haar jeugdervaringen met het Sinterklaasfeest en zij benoemt de eerste jaren met haar man Arie als Sint-Nicolaas. In 1995 zijn zij lid van het genootschap geworden. Vanaf dat jaar neemt de verzamelmicrobe bezit van Arie en Tineke en wat later komt er een gebouw voor het museum in hun tuin. Daardoor wordt een droom realiteit. Hun activiteiten nemen toe met vooral een lampionoptocht en een Zwarte Pietenspektakel. Wat een gedrevenheid, Tineke!

De volgende met Sinterklaaskoorts is Mirjam Brouwer. Zij komt uit een folklorenest met steeds heerlijke sferen en dan met name in de Sinterklaastijd. In haar huis is een kamer speciaal ingericht voor haar verzameling en zo heeft zij de Sint in huis. Mirjam gaat ook in op haar bezoeken aan het Duitse Warndt, het Amerikaanse Washington DC en New York. In al deze steden heeft zij ontmoetingen met bijzondere Sintuitingen. Ook is zij op pelgrimage naar Bari geweest en heeft daar een film ontvangen. Een cadeau wordt aan de aanwezigen aangeboden door de film te laten zien. Het zijn prachtbeelden uit Bari. Specifieke aandacht is er voor de reconstructie van het gezicht van Nicolaas en het grote beeld van

de Sint in de basiliek. Goede vertelster ben je, Mirjam!

Daarna is het de beurt aan Renske Jansen. Zij benoemt activiteiten in Elburg, zoals de avondintocht van de Sint en de Zwarte Pieten. Renske laat ook beelden zien van Sintuitzendingen op Omroep Gelderland en tot slot wordt een clip getoond met een vrolijk Sinterklaaslied. Wat een mooie, warme beelden heeft Renske uitgekozen. Goed werk van je, Renske!

Bert Jansen en Jeanette van Muijden verhalen op humoristische wijze belevenissen op de basisschool in de Sinterklaastijd. Beiden zijn actief in het onderwijs en hun act is uit het leven gegrepen. De traditie op scholen te laten voortleven, blijkt een grote uitdaging te zijn. Er is veel tegenstand om een Zwarte Piet te ontvangen op menige basisschool. Ach, tegenstanders van Zwarte Piet weten alles beter ... Bert en Jeanette, jullie vormen een echt komisch duo met een serieuze ondertoon!

Jan Slomp is de laatste gast. Jan zorgt voor Sinterklaas in Spanje en wel op de camping waar hij te gast is met zijn vrouw. Dit gebeurt in volle zomer met hoge, Spaanse temperaturen. Jan vertelt over mooie voorvallen in het land van de Sint en dit gaat gepaard met vele foto's. Jan geniet van zijn Spaanse optreden en dat doen ook de vakantiegangers op de camping. Ter afsluiting laat hij een filmpje van de Sint in Spanje zien. Mooi werk, Jan.

De middag wordt door Jan van Wijk besloten. Hij zegt onder de indruk te zijn van hetgeen is gepresenteerd en dat met zoveel liefde voor de Sinthobby. Vervolgens bedankt hij Jeanette van Muijden voor het vele werk om van deze dag een succes te maken. Knap gedaan, Jeanette. Daarna vertelt Jan, dat dit de laatste genootschapsdag is, welke hij als voorzitter meemaakt. Het was een mooie dag, met veel bezoekers, waaronder ook leden van het Vlaamse genootschap. Ik heb enorm genoten.

Jan van Wijk

De legende van de drie studenten zonder pekeltvat

deel 2: de oudste versie uit Hildesheim (11^e eeuw) vertaald

Tres clerici

<Primus clericus> *)

Hospes care tres sumus sotii
litterarum quos causa studii
cogit ferre penas exilii -
nos sub tui tectis hospitii
 hospitare!

<Secundus>

Fessi sumus longo itinere:
tempus esset iam nos quiescere
Nobis velis amoris federe
hospitium noctu concedere
 quo egemus.

Tertius:

Sommo <mane> cras, hospes, ibimus:

non de tuo vivere querimus,
quia victum nobiscum gerimus -
hospitium tantum deposimus,
 causa dei.

Respondeat hospes:

Cum vos ita fessos conspiciam,
propter summam dei clementiam
vos hic intus noctu suscipiam -
vobis ignem com lecto fatiam.
 Ite sessum.

Uxor, audi meum consilium:
isti scensum gerunt eximium -

inpendamus eis exitium,
ut eorum thesauri pretium
 habeamus

<Uxor:>

Tantum nefas, coniux, si fieret <t>,

creatorem nimis offendere <t>,
et si quisquam percipere <t>,
nos per orbis spatium gere <ret>
 infamia.

Drie studenten

<De eerste student>

Beste waard, wij zijn drie vrienden
die vanwege het bestuderen van de literatuur
de pijnen van de ballingschap moeten verdragen -
geef ons onderdak
in uw herberg!

<De tweede>

Wij zijn vermoeid van een lange reis:
't Zou voor ons nu tijd zijn dat wij uitrusten.
Wees zo vriendelijk om ons voor de nacht
de gastvrijheid te geven,
die wij nodig hebben.

De derde:

Morgenochtend, waard, zullen we zo vroeg
mogelijk
vertrekken: We vragen van u geen voedsel,
want dat dragen we bij ons mee -
We verlangen alleen gastvrijheid
in Gods naam.

Laat de waard antwoorden:

Omdat ik zie dat jullie zo vermoeid zijn,
omwille van Gods overvloedige mildheid
zal ik jullie hier 's nachts binnen opnemen -
ik zal voor jullie een vuur met een bed verzorgen.
Ga zitten.

Vrouw, luister naar mijn plan:
Deze liederen dragen uitzonderlijke rijkdommen
bij zich -

Laten we hen de dood injagen,
zodat wij de prijs van hun schat
bezitten.

<De vrouw>

Als zo'n misdaad gepleegd zou worden, echt-
genoot,
dan zou dat de Schepper heel erg beledigen,
en als iemand het toevallig zou zien,
dan zal de schanddaad ons een tijd lang
achtervolgen.

Respondeat <hospes>:

Frustra times. Bene celabitur,

nemo siet <quod> pertractabitur;
horum nobis morte parabitur
in manticis qui <magnus> clauditur
opum census

Uxor respondeat:

Fiat quod vis: ego consentiam,
que pro posse tibi subveniam;
tam infeste cladis nequitiam
caute tecam, coniuns, incipiam,
uxor tua.

Verba Sancti Nicol<a>i:

Ad te gradu nocturno venio,
tuo pauper amotus hostio -
hic exoro frui hospitio:
fave michi, pro dei filio,
precor, hospes!

<Respondeat hospes>:

Intra <cito meum> hospitium,
ut per noctis istius spatium
meum tibi prosit auxilium:
quod exigit habe remedium:
vase sessum

Nicolaus:

Nove carnis si quidquam habeas,
inde michi parumper tribuas,
quam si michi prebere valeas,
adiuro te per deum, nequeas,
<plus placere>.

Respondeat <hospes>:

Qua<m> tu possis, hospes, non habet,
nec hanc tibi prebere valeo:
non sum dives set pauper maneo -
multis enim semper indigeo
diutius.

Sanctus Nicolaus:

Falsum refers adque mendatium!
Nuper enim per infortunium
peregristi opus nefarium,
clericorum fundens exi<ti>um
per corpora:

Laat de waard antwoorden:

Je bent onnodig bang! Het zal goed verborgen zijn.

Niemand komt te weten wat er zal gebeuren.
Door hun dood zal voor ons klaarliggen
de grote buit die in hun handbagage
wordt verborgen.

Laat de vrouw antwoorden:

Doe wat je wilt: ik zal toestemmen
en zal je helpen voor zover ik dat kan.
Zo'n gevaarlijke ondeugd van een moord
zal ik, je vrouw, samen met jou, echtgenoot,
uithalen.

De woorden van Sint-Nicolaas:

Ik kom naar u toe, lopend in de nacht,
een arme man die van je poort werd verdreven -
hier smee ik, dat ik logies mag krijgen:
geef me onderdak, in de naam van Gods zoon,
ik smee het u, waard!

<Laat de waard antwoorden>:

Kom gauw mijn herberg binnen,
zodat ik voor de duur van deze nacht,
u mijn hulp kan aanbieden:
maak het u zo gemakkelijk als u wilt:
neem plaats.

Nicolaas:

Als u wat vers vlees heeft,
geef me daar dan een beetje van,
als je bereid bent om me iets aan te bieden, ik
zweer u bij God, dat je me daarmee
niet meer plezier kunt doen.

Laat <de waard> antwoorden:

Wat u vraagt, vreemdeling, heb ik niet,
en ik ben niet bereid dit aan te bieden:
ik ben niet rijk, ik ben altijd arm geweest -
ik heb altijd aan veel dingen gebrek gehad,
al een heel lange tijd.

De heilige Nicolaas:

Wat u zegt is niet waar, het is een leugen!
Want zojuist nog heeft u, heel rampzalig,
een afschuwelijke misdaad gepleegd,
door het leven uit de lichamen van studenten
te laten vloeien.

ergo prece mentis sollicite
 nostro simul pectora tondite,
 et dominum mecum deposite
 indulgere nobis illi<ci>te
 crimen mortis!

Oratio sancti Nicolai:

Misere<re> nostri, rex glorie
 Nobis locum concede venie
 et clericis peremptis impie
 per virtutem <tue> potentie
 redde vitam

<Chorus>

O Christi pietas,
 <omni laude proseguenda,
 qui sui famuli Nicolai merita
 longe lateque mirabiliter declarat!>

Angelus:

Nicolae, vita fidelibus
 reddita est a deo tuis precibus!

Bid dus met een bewogen geest,
 sla uzelf, tegelijk met mij, op de borst
 en smeeke de Heer, samen met mij,
 om ons de misdaad van een onwettige dood
 te vergeven!

Gebed van Sint-Nicolaas:

Heb medelijden met ons, Koning der Heerlijkheid,
 geef ons de kans op vergeving
 en schenk de studenten die goddeloos werden
 vermoord, door de kracht van Uw macht
 het leven terug.

<Koor>

O mededogen van Christus,
 <die geëerd moet worden in elke lofprijzing,
 die de verdiensten van zijn dienaar Nicolaas
 ver bekendmaakte op wonderlijke wijze>

Een engel

Nicolaas, het leven is dankzij uw gebeden aan
 de gelovigen teruggegeven door God!

*) Wat tussen < > staat is in het origineel afwezig.

De Latijnse tekst is ontleend aan: Peter, Dronke (1994). *Nine medieval Latin Plays*.
 Cambridge University Press, Cambridge

Vertaling: Bas van de Ven

Klaas Rigterink

*Paneel aan het Nicolaasaltaar
 in de Mariakerk van
 Mühlhausen - Thüringen*

J. M. V. E. F.

Grooten Sterfge man O't overland,

De kinderen uit de eiken
hiescheul hebben de oer tot O't te komen
op den groeten alaf van O'us geest,
Mij vieren O'um dat groetelicht en
verbrongen and met O't en met al de
Mijnen en Engelen uit den Hemel.

Mij, de kinderen uit de kleine schol
vinden ons O't O't dus met ons kofje;
werk zoo goed en zoo mild and de aan-
heten en ons met met ledige handjes
kerus de zenden maar wel met een
hele volle maan.

Mij verzachten nu al wat goed is:

En heel grote heel leken.

de groeten pakrijzen, om goed te krijgen

En alle leken, nog al veel leken.

ekannen speculatie, tot onder de collatie.

En dan mag men appeleren dat zal er
hef uit zien.

De port erop, die is heel goed hoep.

Om te worden gacht met en goed.

Om de deuren wil toe te doen.

En ze abjelt te nemen bij de blink

en ze niet wil te maken dat ze blink.

En vers o'beome bebjelt die ons vichten,

Om te verbrongen nauwteuigen en plichten.

En gucht E' van and met kunnen vloten.

Mij gullen dan and best doen alle dergen.

Mij bebrongen O'us O'us hundert

Van and te verlenen die grote gunst.

Van te worden gelied en geproest,

Mij gullen dan and uitstelt best.

Van mag allerli gerief,

Om te spelen en te verken Alaudie hef.

Om zal and den veld met verelen,

O'is al wat wij u aanboden.

De kinderen uit de eiken hiescheul

O't bephait J's P'hamine

O' g'heil

Brief aan Sinterklaas (begin 20e eeuw)

Op woensdag 16 oktober jongstleden was er in de abdij Roosenberg te Waasmunster de voorstelling het boek "Inventaris van het archief van de abdij van Roosenberg te Waasmunster (1258-1994)" van Annelies Somers, archivaris bij het Rijksarchief te Gent. De abdij behoorde in de 13^e eeuw toe aan een gemeenschap van Victorinnen (Reguliere Kanunnikessen van Sint-Victor). Het was in de jaren '70 van de vorige eeuw, dat men genoodzaakt was door gebrek aan roepingen over te gaan tot een fusie van de abdij met de congregatie van Mariazusters van Franciscus, de Maricolen.

Tijdens de presentatie projecteerde Annelies verscheidene documenten en gaf er de nodige verklaringen bij. Bij één van deze beelden kreeg ze mijn volle aandacht: Een brief uit het begin van de 20e eeuw, geschreven door de zusters aan Sinterklaas.

Annelies liet me weten dat de brief geschreven werd door "drie zusters-in-opleiding met de kloosternamen Raphaël, Philomène en Gabriël zij stonden voor het einde van hun noviciaat of "proefperiode". In hun originele brief vroegen ze Sinterklaas om de gunst van gekleed en geprofest te worden, en dus als volwaardige leden tot de zustergemeenschap toe te treden. Daarnaast bevat hun verlanglijstje ook een aantal meer aardse wensen, waaruit blijkt dat de zusters naast zeer devoot ook echte zoetekauwen waren..."

Annelies bezorgde me de digitale beelden van deze brief en gaf de inhoud ervan mee die als volgt luidde:

Grooten heiligen man St Nicolaas,
De kinderen uit de caba- *)
kesschool hebben de eer tot U te komen
op den grooten dag van Uw feest,
Wij vieren Uwen dag grootelijks en
verheugen ons met U en met al de
Heiligen en Engelen uit den Hemel.
Wij, de kinderen uit de kleine school
wenden ons tot U dus met ons korfje,
weest zoo goed en zoo mild ons te aan-
hooren en ons niet met ledige handjes
terug te zenden maar wel met eene
heele volle mand.
Wij verzoeken nu al wat goed is:
een heele groote baal lekkers.
Ne grooten pak vijgen, om goed te zwijgen.
In alle hoeken, nog al veel koeken.
Mannen speculatie, voor onder de collatie. *)
En dan nog nen appelcien, dat zal er
lief uit zien.
Ne pot ciroop, die is toch goed koop. *)
om te worden zacht zoet en goed,
om de deuren stil toe te doen
En ze altijd te nemen bij de klink *)
om ze niet vuil te maken dat ze blink.

*En wat schoone beeltjes die ons stichten,
om te volbrengen nauwkeurig ons plichten
Dan zult gij van ons niet kunnen klagen.
Wij zullen dan ons best doen alle dagen.
Wij bedanken U voor Uwe kunst,
Van ons te verleenen die groote gunst;
Van te worden gekleed en geprofest,
Wij zullen doen ons uiterste best.
Dan nog allerlei gerief,
om te spelen en te werken klaaske lief.
Dan zal ons den tijd niet vervelen,
't is al wat wij u aanbevelen.*

*De kinderen uit de cabakesschool
Sr Raphaël Sr Philomène
Sr Gabriël*

Bedankt Annelies voor dit Sinterklaasgeschenk.

Jos Daems

-
- *) **Cabakesschool (Cabaskesschool):** Kleuterschool
Ciroop: Siroop, Stroop
Collatie: "voor onder de collatie" - voor tijdens de preek
Klink: Deurkruk

De verborgen parel van Sinterklaas

De Het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen viert zijn dertigste verjaardag! Tussen 1989 en 2019 is er heel wat veranderd: met de vereniging zelf, met het sinterklaasgebeuren in Sint-Niklaas en met de bestuursleden en leden van de vereniging zelf.

Geleidelijk aan heeft de jaarwerking van het Genootschap vaste vorm gekregen rond vijf pijlers: de uitgave van het tijdschrift, de Nicolaasroute in de lente, het Huis van de Sint, de Sinterklaaszoektocht en de Literaire en Ludieke Sinterklaasavond. Daarnaast bouwde de vereniging een indrukwekkend documentatiebestand uit, organiseert zij om de twee of drie jaar een stoomcursus voor Hulp-sinterklazen en Zwarte Pieten, lanceerde zij met het 'Pact der Gevers' een kwaliteitscharter voor de winterse kinderfeesten en werd de Nederlandse afdeling verzelfstandigd. Bij discussies i.v.m. de sinterklaastraditie fungeert het Genootschap regelmatig als kenniscentrum.

In Sint-Niklaas, de bakermat van de vereniging, is het sinterklaasfeest levendiger dan ooit. Samen met het Actiecomité voor Handel en Ambachten, het stadsbestuur en talrijke verenigingen, ondernemers en vrijwilligers is het Genootschap erin geslaagd Sint-Niklaas te profileren als de onbetwiste 'Stad van de Sint'. Ieder jaar groeit het aantal initiatieven. Absolute toppers in de periode van 12 november tot 6 december zijn de Dag van de Sint, het evenement Sint in de Piste en het Huis van de Sint. Met vele tienduizenden bezoekers en belangstellenden reikt de uitstraling tot ver buiten Sint-Niklaas en het Land van Waas.

Het engagement in het Sint-Nicolaasgenootschap heeft ook vele bestuursleden en leden niet onberoerd gelaten. Er is de verrassing en verwondering over de rijkdom van de eeuwenoude traditie. Er zijn de talrijke nieuwe contacten en vriendschapsbanden in binnen- en buitenland. Er is de blijdschap om de gelukservaring en dankbaarheid van de kinderen in de sinterklaastijd. Maar er is bovenal het inzicht dat de échte Sint de goedheid zelve is. Dat hij de belichaming van het goede is, is de kernboodschap die hij meedraagt van Myra, over Bari, tot Sint-Niklaas. Het is een heilzame boodschap, niet alleen voor 'gelovige kinderen', maar voor de hele samenleving.

Een 30-jarig jubileum wordt een parelmoeren of parelen jubileum genoemd. In de loop van de voorbije drie decennia hebben we de verborgen parel van Sinterklaas kunnen ontdekken en benoemen. Het is onze opdracht ervoor te zorgen dat zijn glans niet verdoft maar zijn schoonheid verder blijft uitstralen...

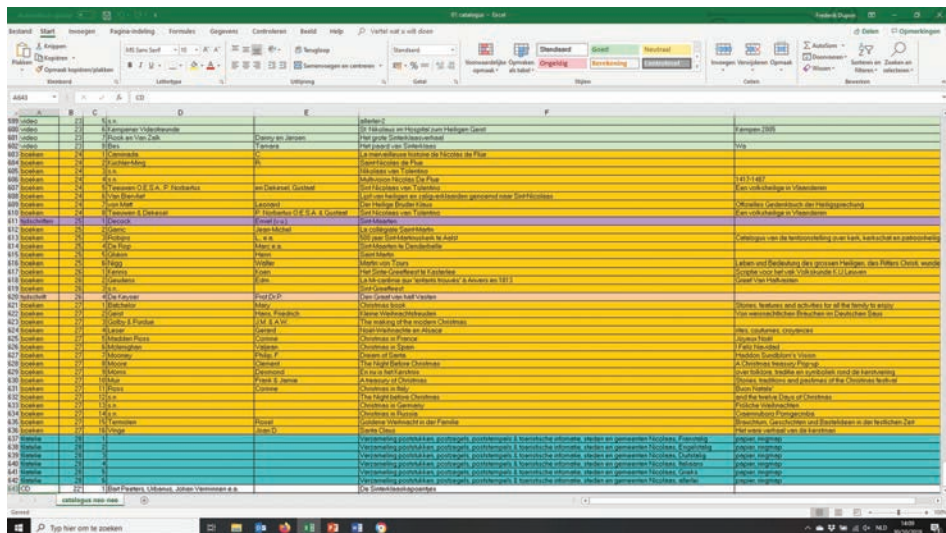
Lieven Dehandschutter
burgemeester van Sint-Niklaas
erevoorzitter Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen

30 jaar Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen

Het documentatiebestand digitaal ontsloten

Met meer dan 600 lemmata is het documentatiebestand van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen uniek in zijn soort. Het bestand is onderverdeeld in vijf delen. De afdeling gedrukte werken alleen al telt 574 werken, bestaande uit honderden boeken en tijdschriften maar ook affiches, brieven en brochures. Aangevuld met de afdelingen audio, video en voorwerpen vormt zij het hart van de collectie die compleet wordt gemaakt met een afdeling filatelie.

Item ID	Titel	Auteur	Jaar	Categorie
989	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
990	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
991	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
992	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
993	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
994	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
995	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
996	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
997	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
998	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire
999	De Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	1998	Documentaire

Het catalogeren en beheren van zo'n omvangrijke collectie is een hele uitdaging voor documentatiebeheerders *Luc Vermeulen* en *Anne-Mie De Sutter*. Zij zien zich geplaagd voor de taak om de honderden voorwerpen, boeken,... die het SNG Vlaanderen in zijn dertigjarige bestaan wist te verzamelen een plaats te geven in de catalogus.

Ter gelegenheid van de dertigste verjaardag van de vereniging, besliste de Raad van Bestuur om de catalogus via het internet raadpleegbaar te maken. In een eerste fase zal dit gebeuren onder de vorm van pdf-bestanden, maar op termijn is het de bedoeling om ook een zoekfunctie te implementeren. Het is de bedoeling hiermee deze unieke verzameling beschikbaar te stellen voor het grote publiek.

En net daar stuit het SNG Vlaanderen op een probleem. De vereniging beschikt niet over een eigen vaste opslagplaats die vrij toegankelijk is voor de documentatiebeheerders en/of de mensen die het bestand willen raadplegen voor onderzoek. De collectie is verspreid over meerdere locaties in openbare gebouwen in Sint-Niklaas zoals de stedelijke bibliotheek, de Salons voor Schone Kunsten, en het stedelijk museum. En nog kampt de snelgroeiende verzameling Nicolaiana met permanent plaatstekort.

De documentatiebeheerders zijn in hun cataloguswerk gebonden aan de openingsuren van de gebouwen waar de collectie zich in bevindt en niet op iedere locatie is een werkpost aanwezig, zodat het werk vaak meer tijd vraagt dan nodig is.

Dit alles zorgt er voor dat de inhoud van het bestand wel bekend en omschreven is, maar dat de fysieke toegankelijkheid nog problematisch is. Dit wordt voor SNG Vlaanderen één van de grote opdrachten voor het eenendertigste en waarschijnlijk nog vele volgende werkjaren. Maar niet vooraleer de verjaardag feestelijk is gevierd in aanwezigheid van de enige échte Sinterklaas.

Frederik Dupon
webbeheerder SNG Vlaanderen

In gesprek met ... Klaas en Marianne Rigterink

De reis voor het gesprek met Klaas en Marianne Rigterink gaat naar Krimpen aan de Lek. Als Jos Daems en ik aankomen bij het huis van de familie Rigterink gaat de deur vanzelf open ...

Jos en ik worden hartelijk ontvangen door Klaas, Marianne en hun dochter Marieke. Klaas heeft van Marieke een verjaardagscadeau ontvangen om met haar de volgende dag te vertrekken voor een reis naar

het Franse Saint-Nicolas-de Port. Wat een passend geschenk voor deze Klaas.

Marianne is als eerste van het gezin begonnen om de Sintmicrobe de ruimte te geven. In 1995 is zij gestart met het verzamelen van Sinterklaaspakpapier. Dit vergaren van allerlei uitingen van papier voor het inpakken van cadeautjes in de Sinterklaastijd heeft grote vormen aangenomen. Marianne heeft in de afgelopen jaren maar liefst vijfduizend verschillende exemplaren pakpapier verkregen. Vele ordners met dit papier staan in een grote kast in de kamer. Bij elk papier hoort wel een verhaal en de ontwikkelingen van het Sinterklaaspapier zijn groot te noemen. Vol trots laat Marianne delen van haar verzameling zien. Het oudste deel van de collectie stamt uit de jaren 30 van de vorige eeuw. Na de start met pakpapier heeft zij zich ook toegelegd op het verzamelen van kaarten, grammofoonplaten, boeken en meer. Wat kan zij er vol geestdrift over vertellen.

Klaas zegt zijn voornaam mee te hebben, maar zijn weg naar verzamelen is een andere geworden. Hij verzamelt al vanaf 1983 boeken van Suske en Wiske. In de tijd van toen naar nu heeft hij een grote collectie met uitgaven, beeldjes en meer van het vermaarde duo opgebouwd. Nadat Marianne lid van het Sint-Nicolaasgenootschap is geworden, heeft hij haar gevolgd. Voor de Sint heeft Klaas meer en meer belangstelling gekregen en de verhouding in de interesse Sint/Suske en Wiske is nu gelijk opgaand. Klaas vindt het meer dan interessant om in de geschiedenis van Sint-Nicolaas te duiken. Hij doet onderzoek naar legenden en wil meer van de oorsprong te weten komen. Ook verdiept hij zich al een tijd in Sinterklaasgedichten. Een boek over gedichten is er het gevolg van en ook heeft hij in dit blad geschreven over gedichten en legenden. Voor zijn boek heeft hij zo'n duizend gedichten geanalyseerd. Klaas is leraar geweest en de nieuwsgierigheid om te leren en meer te weten te komen heeft hij van nature.

Echter, de fascinatie voor gedichten heeft hij van huis uit meegekregen. Hij stelt zich meermaals de vraag: Waar komen de gedichten vandaan? Hij graaft in de historie en komt onder andere uit bij de bron van menig dichtersgenootschap in de 18^e eeuw. Hij weet ook te vertellen, dat Sinterklaasgedichten bij cadeautjes komen bij de viering in huiselijke kring. Dit gebeurt voor het eerst in de 19^e eeuw.

Klaas en Marianne helpen andere organisaties bij het opzetten van tentoonstellingen over de Sint. Hun uitgebreide collectie en kennis komt dan ook goed van pas. Het verder uitbouwen van de verzameling doen zij samen. Zo bezoeken Klaas en Marianne menige rommelmarkt en via contacten met leden van het Sint-Nicolaasgenootschap werken zij ook verder aan hun collectie.

Nadat zij over hun hobby hebben gesproken en ook toelichting hebben gegeven van bijzondere exemplaren van Sint en Piet in de grote kasten in hun woonkamer, komt er nog meer ... Jos en ik worden uitgenodigd naar de tweede verdieping van hun huis te gaan. We gaan de trappen op en het lijkt, dat we in een overvol museum komen. Chocoladeletterdoosjes, verpakkingen van snoep, doosjes voor banketletters, poppetjes van Sint en Piet, medailles van het Sintfeest, kaarsen, koeken, koektrommels, suikerplanken, reclame-uitingen, bijzondere kunstwerken en nog heel veel meer. Wat een indrukwekkende hoeveelheid aan verzamelobjecten!

Nadat Jos en ik de indrukken wat hebben verwerkt, gaan we weer naar beneden. Daar aangekomen vertellen Klaas en Marianne over de ontwikkelingen van het Sinterklaasfeest. Door hun uitgebreide verzameling slagen zij erin de veranderingen van het Sinterklaasfeest aan te tonen. Het pakpapier wijzigt, de wijze waarop Sint en Piet worden weergegeven is ook in de tijd veranderd. Zij vinden het een boeiende tijd, omdat er zoveel verandert. Dit is leuk voor verzamelaars, omdat zo de collectie verder kan groeien. Het uitwisselen van informatie met andere verzamelaars vinden zij ook van grote waarde. Door lid te zijn van het genootschap kan dit en worden steeds nieuwe contacten gelegd.

Klaas en Marianne, dank voor jullie gastvrijheid. Jos en ik hebben ervan genoten. Veel succes met de verdere groei van jullie verzameling. Ook een goed gevoel bij het Sinterklaasfeest en bij de diepere betekenis van de Sint.

Jan van Wijk

Ontmoetingen met de Sint

Oostenrijk: Lechtal-Tirol

Lech

De Nicolaaskerk van Lech, op een heuvel naast de straatrand, is reeds de derde die op dezelfde plaats werd gebouwd. Dit kwam aan het licht bij restauraties tussen 1984 en 1987.

De eerste was uit de Karolingische tijd rond het jaar 900, daarop volgt een romaanse bouw met bijpassende toren, om nog wat later, rond 1400, herbouwd te worden door Walser migranten, inwoners uit het kanton Wallis in Zwitserland die zich in het Lechtal vestigden.

Zij bouwden een koor in gotische stijl samen met de huidige toren, waarvan het zadeldak in 1690 werd vervangen door een dubbele ajuinspits.

Het huidige geheel gaat terug naar het jaar 1791, tijdstip waarop de gotische binneninrichting grotendeels werd vervangen door rokoko met barokelementen met veel goud waaronder ook een Nicolaasbeeld.

Op de buitenwand van de kerk werd een mooie bronzen plaat aangebracht die U wegwijst over de kerkgeschiedenis.

Bovenaan in reliëf, prijkt een langgebaarde Nicolaas met boek, bollen en een klein kruis in de rechterhand.

Elbigenalp

De Pfarrkirche St Nikolaus is beslist een bezoekje waard en voor de Nicolaasfan is het een parel. Ze situeert zich op een tweehonderd meter van de dorpskom en is gebouwd in het vlakke gedeelte van de Lechvallei.

De eerste bouwwerken van de kerk werden gestart rond 1300, maar de huidige kerk dateert van 1685. De eenbeukige kerk is aan de buitenzijde witgekalkt met spitse toren en oogt fraai in het groene berglandschap.

De binnenzijde is een prachtig geheel van kleurrijke fresco's met overvloedig aangebracht bladgoud. De meeste van de plafondfresco's zowel in het koor als in de beuk, zijn bijna uitsluitend gewijd aan het leven en de legenden van Nicolaas. De volledige beschrijving kan je vinden in de kerkgids die ter plaatse te verkrijgen is.

Het zwaartepunt vinden we op het hoofdaltaar dat enkel aan Nicolaas toebehoort onder de vorm van een levensgroot beeld, overdadig bedekt met zilver en goud.

Boek, staf en bollen ontbreken niet, en om het geheel af te ronden kreeg hij nog een mooie engel aan iedere zijde.

Merkwaardig is de kleine Martins of Magdalenakapel achter de kerk gebouwd dat feitelijk een knekelhuis is waar het gebeente van zes tot zevenduizend parochianen is opgestapeld.

Raf Rumes

Monastero di Novalesa (Italië)

In 2002 publiceerden wij in jg. 13 nr. 1 blz. 1 een artikel 'Nicolaas wordt tot bisschop gekozen'. Als illustratie gebruikten wij een afbeelding van Gerardo Cioffari van een Fresco uit het Klooster van Novalesa/Torino). Een recent bezoek aan dit klooster deed ons wegdromen.

De abdij van de Heiligen Peter en Andrew, ook bekend als de abdij van Novalesa, is een oude Benedictijner abdij gesticht in de achtste eeuw en gelegen in de gemeente Novalesa, in de Susa-vallei, in de buurt van Turijn. Een van de kapellen van het complex herbergt twee belangrijke cycli van fresco's van de elfde eeuw. Eén cyclus is gewijd aan St. Eldrado de andere is gewijd aan St. Nicolaas van Bari en hoort bij de oudste westerse fresco's rond Nicolaas.

De geschiedenis van de abdij van Novalesa begint op 30 januari 726, bij akte van de stichting als gevolg van de toenmalige heer Frank Susa en Maurienne Abo, met de bedoeling de pas van Mont Cenis te controleren. In deze periode hadden de kloosters in feite een duidelijke strategische waarde.

Het meest interessante, voor ons SNG-ers, is ongetwijfeld dat in één van de vele kapellen er een volledige reeks prachtig bewaarde fresco's met scènes van het leven van St Eldradus (abt van Novalesa in de 9de eeuw) en St Nicholas (daterend uit 1096-1097) te bezichtigen is. Dit is nauwelijks 10 jaar na de translatio naar Bari! Die moet bij deze monniken dan toch de nodige indruk gemaakt hebben! De Abdij is regelmatig voor bezichtiging geopend. We laten de foto's voor zichzelf spreken.

Geert Vandenhende

St Nicholas weigert moedermelk

St Nicholas ingewijd als bisschop

St Nicholas verslaat de cultus van de goden

De staf

Beste leden,

Dit is mijn laatste bijdrage voor De Staf. Immers, tijdens de komende algemene ledenvergadering van 25 januari zit mijn extra zittingsduur erop. Een periode van 10 jaar kan ik dan afsluiten.

Als ik terugkijk naar deze jaren zie ik allereerst vele actieve leden. Zij zetten zich in op tal van terreinen, zoals het organiseren van stoeten, zoals in- en uittochten, het brengen van bezoeken aan scholen, gezinnen, verenigingen en bedrijven, het verzamelen van heel wat, het zich verdiepen in de geschiedenis, het bezoeken van plaatsen waar de Sint aanwezig is en dat in binnen- en buitenland, het publiceren van gedichten en legenden en het delen van ervaringen. Steeds wordt dit gedaan uit liefde voor Sint-Nicolaas, Sinterklaas, Zwarte Piet, Sinterklaasfeest, kinderen en ... de wat en meer oudere kinderen.

Door al deze inspanningen, koesteren jullie de grootste traditie in Nederland en Vlaanderen en lopen jullie voorop in het uiten van goed willen doen, zoals de Sint. Vaak heb ik dit van zeer nabij mogen meemaken en dan ben ik trots op jullie.

In ons genootschap bruist het van leden met passie voor onze Sint. De toekomst van ons genootschap heeft dan ook een stevig fundament. Ik dank jullie voor het in mij gestelde vertrouwen om zolang jullie voorzitter te mogen zijn. Ik heb het als een geschenk ervaren met jullie samen te werken. Dit geldt ook voor de nauwe, warme contacten met bestuurders en leden van het genootschap van Vlaanderen.

Dank dat ik dit heb mogen doen.

Jan van Wijk

De mijter

Programma 2019:

Nog tot en met vrijdag 6 december loopt de **zestiende editie Huis van de Sint, Stationsstraat 85**. Hier kan je met een vrij of geleid bezoek de winterresidentie van Sinterklaas ontdekken. Dit is een organisatie van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen in opdracht van de Stad Sint-Niklaas.

In deze zelfde periode loopt in het centrum van de stad Sint-Niklaas de **vijfentwintigste voetrally voor kinderen "Wie zoekt die Sint?"** Dit is een samenwerking van de Stad Sint-Niklaas, de Koninklijke Vereniging van Meesterbanketbakkers en de Stedelijke commissie ter bevordering van het toerisme.

Noteer ook zeker in jouw agenda: donderdag 5 december om 20u00 – **dertigste Literaire en Ludieke Sinterklaasavond (i.s.m. Davidsfonds Sint-Niklaas)**. Dit wordt een feestavond met een uitgekiend Sinterklaasmenu om dit jubileum op een passende wijze te vieren.

Programma 2020:

Noteer zeker al in je agenda voor volgend jaar dat we op zaterdag 9 mei 2020 tijdens de Vlaamse Nicolaasroute op ontdekking in Amsterdam gaan!

Het Sintspel, getekend door illustrator en kunstenaar Ward Nijs, leidt je met Sinterklaas en Zwarte Piet op een leuke manier door de stad Sint-Niklaas.

Je krijgt dobbelstenen, pionnen en het reglement van het Ganzenbord zodat spelplezier gegarandeerd is voor kinderen van 7 tot 99 jaar.

Het is een leuk hebbeding en uniek voor verzamelaars dat je alleen bij het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen kunt verkrijgen.

Voor 19,95 (zonder verzendingskosten) is het te bekomen via

info@sngvlaanderen.org

of je kan het bestellen bij

jos.daems@sngvlaanderen.org

St Nicholas at Canterbury Cathedral
by Alison Gardiner